

100 LAT
NIEPODLEGŁA

Odrodzenie Rzeczypospolitej

Scenariusz lekcji historii
dla klasy 1 liceum i technikum,
zakres podstawowy,
z wykorzystaniem metody
rybiego szkieletu

Opracowanie: Nowa Era

Twoje mocne strony

Cele lekcji

Uczeń:

- określa czas wydarzeń:
 - 11 listopada 1918 r. – symboliczna data odzyskania niepodległości przez Polskę, 14 listopada 1918 r. – objęcie przez Józefa Piłsudskiego pełni władzy w kraju, 18 listopada 1918 r. – powołanie rządu Jędrzeja Moraczewskiego, styczeń 1919 r. – powstanie rządu Ignacego Jana Paderewskiego,
- omawia rolę postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego,
- wyjaśnia znaczenie działalności Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego dla procesu odradzania się państwa polskiego,
- wymienia lokalne ośrodki władzy powstające na ziemiach polskich u schyłku I wojny światowej,
- charakteryzuje pierwsze dni niepodległości Rzeczypospolitej i zakres władzy Józefa Piłsudskiego jako Tymczasowego Naczelnika Państwa,
- wskazuje główne problemy, z którymi musiała się borykać odradzająca się Polska,
- dostrzega wpływ aliantów na kształtowanie się państwa polskiego i jego granic,
- analizuje proces odradzania się i sytuację geopolityczną Polski w 1918 r.,
- wiąże centralne wydarzenia w kraju z lokalną sytuacją danego regionu.

Metody

- metoda aktywizująca – rybi szkielet,
- elementy wykładu,
- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem podręcznika,
- praca z materiałem ilustracyjnym,
- praca z tekstem źródłowym.

Formy pracy

- indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne

- podręcznik „Poznać przeszłość. Wiek XX” (s. 66–70),
- karta pracy „Pierwsze dni niepodległości”,
- arkusz papieru ze schematem rybiego szkieletu,
- kartki samoprzylepne.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

- Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu i celów lekcji.
- Uczniowie ustnie wykonują polecenia 1. i 2. „Zanim poznasz nowy temat” (podręcznik, s. 66).

Faza realizacyjna

- Podczas krótkiego wykładu nauczyciel wyjaśnia uczniom, dlaczego u schyłku I wojny światowej znacznie wzrosły szanse Polaków na odzyskanie niepodległości. Przekazuje również informacje o nastrojach panujących wówczas w polskim społeczeństwie.
- Następnie uczniowie otrzymują karty pracy „Pierwsze dni niepodległości”. Nauczyciel poleca im, aby na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku w podrozdziale „Ziemie polskie pod koniec I wojny światowej” (s. 66) wykonali zadanie 1.
- Nauczyciel poleca jednemu z uczniów, aby odczytał treść uzupełnionej tabeli. Następnie podkreśla aktywną działalność Polaków w dążeniu do odzyskania niepodległości. Wskazuje na zróżnicowanie środowisk tworzących lokalne ośrodki władzy oraz na formy ich działalności.
- Prowadzący charakteryzuje okoliczności powrotu i przejścia władzy przez Józefa Piłsudskiego. Uczniowie czytają teksty źródłowe z podręcznika (s. 68) i wykonują ćwiczenia 1. i 2. „Praca z tekstem źródłowym”.
- Nauczyciel zawiesza na tablicy arkusz papieru z narysowanym schematem rybiego szkieletu. Dzieli klasę na cztery grupy i każdej rozdaje kartki samoprzylepne oraz zadania (instrukcje umieszczono w *Materiałach dla ucznia*). Mówi, że celem ich pracy będzie uporządkowanie problemów, z jakimi zmagano się odrodzone państwo polskie w pierwszych miesiącach i latach swego funkcjonowania, zgodnie z kategoriami zapisanymi na głównych ościach rybiego szkieletu.
- Grupy opracowują wnioski (ok. 12 min). Starają się wskazać, które z problemów były najważniejsze w pierwszych chwilach odradzającego się państwa. Przedstawiciele zespołów zapisują te kwestie na kartkach, prezentują na forum i przyklejają na

schemacie zamieszczonym na tablicy. Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów i ocenia pracę grup.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela przypominają okoliczności odzyskania przez Polskę niepodległości i charakteryzują sytuację gospodarczą oraz społeczną ziem polskich po ponad stu latach zaborów.
2. Zadanie domowe:
 - Poszukaj informacji o tym, jak wyglądał przebieg wydarzeń w dniu 11 listopada 1918 r. w Twojej miejscowości.
 - Wykonaj zadanie 2. z karty pracy.

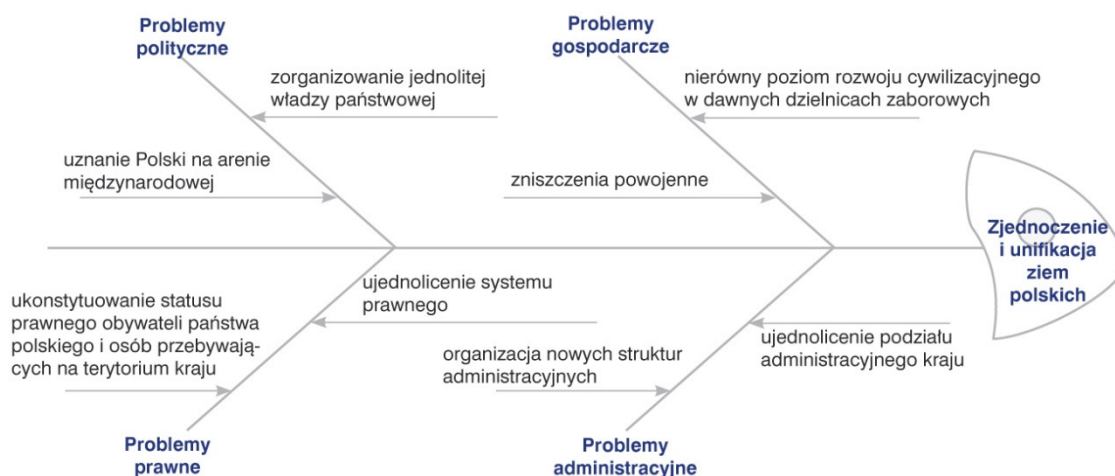
Fot.: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Materiały dla nauczyciela

Krótki opis metody – rybi szkielet

Rybi szkielet to metoda aktywizująca polegająca na twórczym analizowaniu określonych kwestii. Uczniowie wpisują treści omawiane na lekcji w odpowiednich miejscach schematu, podając główne i szczegółowe przyczyny danego problemu. Dzięki tej metodzie uczeń kształci umiejętność wyszukiwania oraz porządkowania i wykorzystywania różnorodnych informacji. Ponadto uczy się efektywnej współpracy w zespole i odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Metodę można wykorzystać także w działaniach systematyzujących poznane wiadomości.

Przykładowy schemat rybiego szkieletu do zagadnienia „Zjednoczenie i unifikacja ziem polskich”:

■ Materiały dla ucznia

Zadania dla grupy I

Przeanalizujcie na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku w podrozdziałach „Odzyskanie niepodległości” oraz „Ententa a sprawa polska” i w ramce „11 listopada” (s. 67–69) problemy polityczne odradzającego się państwa polskiego. Uwzględnijcie podział trudności politycznych na wewnętrzne i zewnętrzne. Każdy z nich zapiszcie na osobnej kartce.

Zadania dla grupy II

Przeanalizujcie na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku w podrozdziale „Trudne początki niepodległości” (s. 69–70) problemy gospodarcze odradzającego się państwa polskiego. Każdy z nich zapiszcie na osobnej kartce.

Zadania dla grupy III

Przeanalizujcie na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku w podrozdziale „Trudne początki niepodległości” (s. 70) problemy natury prawnej odradzającego się państwa polskiego. Każdy z nich zapiszcie na osobnej kartce.

Zadania dla grupy IV

Przeanalizujcie na podstawie informacji zamieszczonych w podręczniku w podrozdziale „Trudne początki niepodległości” (s. 70) problemy administracyjne odradzającego się państwa polskiego. Każdy z nich zapiszcie na osobnej kartce.